

Etične smernice IAEVG

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

vseživljenjska
karierna orientacija
nacionalna
koordinacijska točka

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

Etične smernice IAEVG

Sprejete novembra 2017 na generalni
skupščini IAEVG v Mexico City

Sprejete na skupščini DKOS 17. 5. 2019

Sprejete na Strokovni skupini za VKO
12. 2. 2020

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=54210819

ISBN 978-961-217-072-1 (pdf)

Slovenska izdaja etičnih smernic IAEVG je nastala v okviru projekta »Razvoj storitev vseživljenjske karijerne orientacije in nadaljnja krepitev Nacionalne koordinacijske točke za vseživljenjsko karierno orientacijo«, ki je financiran s strani Republike Slovenije in Evropske unije iz Evropskega socialnega sklada.

Predgovor k slovenski izdaji etičnih smernic IAEVG

Mednarodno združenje za izobraževalno in poklicno orientacijo (International Association for Educational and Vocational Guidance - v nadaljevanju **IAEVG**) si že od ustanovitve dalje prizadeva za visoke etične standarde pri izvajanju storitev karijerne orientacije v vseh izvajalskih organizacijah, tako na področju zaposlovanja, izobraževanja kot tudi v zasebnem sektorju. IAEVG je leta 1995 sprejelo Mednarodne etične standarde, ki so veljali vse do leta 2017, ko je skupščina IAEVG dne 30. 11. 2017 v Mexico Cityu sprejela nove IAEVG etične smernice.

V novem dokumentu so opustili izraz etični standardi in uvedli izraz etične smernice, ker so nekateri strokovnjaki že vrsto let opozarjali, da so razlike med izvajalskimi organizacijami karijerne orientacije v različnih delih sveta prevelike, da bi lahko na področju etike opredelili standarde, ki bi veljali povsod. Na mednarodni ravni smo tako dobili etične smernice, ki so širše in so opredeljene na način, ki omogoča posameznim državam, organizacijam ali sektorjem, da na osnovi teh smernic oblikujejo lastne etične standarde ali smernice.

Primerjava vsebine novega in starega dokumenta pokaže glavno razliko v tem, **da nove etične smernice bolj poudarjajo družbeno odgovornost praktikov in izvajalskih organizacij karijerne orientacije**. To je odraz sprememb v današnjem svetu, kjer se razlike med bogatimi in revnimi povečujejo, kar v praksi pogosto pomeni, da imajo mladi in odrasli iz revnejših slojev slabše možnosti za izobraževanje, s tem pa tudi slabše možnosti za izbiro poklica oziroma načrtno vodenje karier. Na

to neenakost kažejo podatki, odzivi iz prakse in rezultati raziskav. V strokovnih krogih zato že nekaj let sledimo razpravam o tem, kako lahko vseživljenjska karierna orientacija in člani IAEVG pripomorejo k zmanjšanju teh negativnih trendov. Družbena pravičnost je bila osrednja tema več IAEVG dogodkov, kar se odraža v dveh sporočilih: Sporočilu o socialni pravičnosti v izobraževalni in karierni orientaciji (Montpellier 2013) in Sporočilu o socialni in ekonomski vključenosti mladih, ki niso zaposleni ali vključeni v izobraževanje (Mexico City 2017). **Vse to je vodilo združenje IAEVG, da je leta 2017 prenovilo etične smernice.**

Slovenija ni izvzeta iz teh trendov, **zato morajo prizadevanja za družbeno pravičnost dobiti večjo težo tudi v praksi naših služb in dejavnosti za vseživljenjsko karierno orientacijo.**

Prevod in priredbo IAEVG etičnih smernic in njihovo implementacijo v Sloveniji je vodila Nacionalna koordinacijska točka, ki deluje v okviru projekta »Razvoj storitev vseživljenjske karierne orientacije in nadaljnja krepitev Nacionalne koordinacijske točke za vseživljenjsko karierno orientacijo«, financiranega iz Evropskega socialnega sklada. Društvo za karierno orientacijo je predlog etičnih smernic pripravilo in potrdilo leta 2019, v začetku leta 2020 pa ga je potrdila tudi medresorska Strokovna skupina za vseživljenjsko karierno orientacijo.

Želimo, da bi slovenska priredba IAEVG etičnih smernic prispevala k zavedanju, kako pomembno je delo kariernih svetovalcev za večjo socialno pravičnost.

17 Etične odgovornosti svetovalca do stranke

25 Sodelovanje z drugimi strokovnjaki in vodji

29 Sodelovanje z vlado, lokalno skupnostjo, s strokovnimi združenji in z delodajalci

33 Odgovornost do teorije in raziskav

37 Odgovornost za profesionalno učenje in razvoj

Izrazi

IAEVG Etične smernice vsebujejo nekatere angleške izraze, za katere v slovenščini nimamo ustaljenih prevodov, zato uporabljamo prevode, ki so najbližje originalnemu pomenu. Za nekatere od teh izrazov navajamo obrazložitve, da bi se izognili različnim interpretacijam.

Stranka (*Client*)

V angleški verziji Etičnih smernic se za vse uporabnike karijerne orientacije uporablja izraz "client". Ta izraz prevajamo kot "stranka", nanaša pa se na uporabnike iz vseh ciljnih skupin, kljub temu da pri nas v praksi izraz stranka uporabljamo predvsem za odrasle, manj pa za učence, dijake in študente. Kadar se besedilo nanaša na stranke na splošno, je izraz "clients" preveden kot "uporabniki."

Vseživljenjska karierna orientacija (VKO)

(*Career guidance*)

Vseživljenjska karierna orientacija se nanaša na sklop dejavnosti, ki državljanom omogočajo, da:

- znajo v vseh starostnih obdobjih in kadarkoli v svojem življenju ugotoviti, kakšne so njihove sposobnosti, kompetence in interesi;
- sprejemajo pomembne odločitve na področju izobraževanja, usposabljanja in izbire poklica ter se usmerjajo v izobraževanje in delovna ter druga okolja, kjer lahko te sposobnosti in kompetence pridobijo in/ali jih uporabljajo (ELGPN, 2013, Terminološki slovarček 2011).

Izobraževalna in poklicna orientacija

(*Educational and Vocational Guidance*)

Izvršni odbor IAEVG je pred leti preučeval možnost uvedbe sodobnejšega izraza "career guidance", ki se je v praksi zelo razširil. Ker pa je IAEVG že več kot pol stoletja poznana po vsem svetu, se je odbor odločil, da zaradi prepoznavnosti ohrani tradicionalni naziv združenja "Mednarodno združenje za izobraževalno in poklicno orientacijo".

V skladu z zgornjo definicijo uporabljamo izraz VKO kot prevod Educational and Vocational Guidance, saj se nanaša tako na področje izobraževanja, usposabljanja in dela, za otroke, mladino in odrasle.

Svetovalci (*Practitioners*)

Izraz se nanaša na vse izvajalce vseživljenjske karijerne orientacije.

Informirano odločanje (*Informed decision*)

Odločanje, pri katerem stranka sprejme odločitev na osnovi ustreznih informacij in tako lahko predvidi posledice svojih odločitev.

Strokovni razvoj, profesionalni razvoj (*Professional*)

V tekstu se uporablja kot sinonim. Za vseživljenjsko karierno orientacijo na področju zaposlovanja je pri nas v rabi izraz strokovni razvoj, na področju šolstva/izobraževanja pa profesionalni razvoj.

Odločevalec (*Policy maker*)

V Sloveniji so to pristojna ministrstva ob podpori nacionalnih javnih zavodov kot sogovornikov oziroma posvetovalnih teles. Izraz vključuje tudi vodstva izvajalskih organizacij.

Trajnostna kariera (*Sustainable career*)

Trajnostna kariera je lahko dinamična, tranzicijska in fleksibilna. Posameznik zamenja več poklicev, delovnih mest in delodajalcev. Pridobiva raznolike izkušnje, znanje. Zaveda se svojih omejitev in priložnosti, ki jih prinašajo spremembe v družbi, gospodarstvu, trgu dela in zasebnem življenju (družina, zdravje idr.), zato se hitro in prožno uči novih spretnosti in znanj ter išče nove priložnosti. Z zavzetim vodenjem lastne kariere ne povečuje le svoje zaposljivosti in zaposlenosti, ampak prispeva tudi k večjemu osebnemu zadovoljstvu, zdravju in produktivnosti. Skrbi za to, da prekomerno ne izgoreva, usklajuje svoje ambicije in dejanske možnosti.

AIOSP

Uvod

Mednarodno združenje za izobraževalno in poklicno orientacijo (IAEVG) se zavzema, da bi se vseživljenjska karierna orientacija izvajala po celem svetu in da bi jo izvajali kompetentni in priznani strokovnjaki. Člani IAEVG krepijo dostojanstvo, svobodo in integriteto posameznikov pri njihovih vseživljenjskih izbirah in odločitvah v vseh starostnih obdobjih ter v katerikoli njihovi življenjski vlogi, ko načrtujejo kariero, se pripravljajo ali vstopajo na trg dela in se ob tem soočajo z dinamiko trga dela in delovnega mesta.

Člani IAEVG se zavedajo, da imajo posameznikove poklicne izbire in razvoj kariere vpliv ne le nanj, temveč vključujejo tudi odgovornost do družin, skupnosti, širše družbe in okolja. Nacionalna in svetovna gospodarstva ter struktura trga dela vplivajo na priložnosti in omejitve posameznika (in družin) glede njegovih kariernih usmeritev, odločitev in trajnosti karier. Člani imajo pomembno vlogo pri vplivanju na:

- družbene diskurze v ustanovah in mrežah, ki oblikujejo naravo politik in storitev VKO;
- teorije in orodja, ki se uporabljajo;
- različne vire, ki so na voljo uporabnikom storitev karierne orientacije in javnosti.

Nadalje so člani vključeni v proces opredeljevanja in preoblikovanja narave storitev, ciljev in namenov organizacij, ki se ukvarjajo s karierno orientacijo. Družbena pravičnost je podlaga za podporo strankam in javnosti ter za oblikovanje organizacijskih struktur, v katerih člani nudijo storitve karierne orientacije.

Namen Etičnih smernic IAEVG je nuditi podporo članom IAEVG, da bi pri svojem praktičnem delu strankam pomagali krepiti njihove zmožnosti, njihovo vrednost, dostojanstvo in edinstvenost. S pridružitvijo združenju IAEVG se člani zavežejo zavestni in namerni uporabi etičnih standardov. Smernice lahko služijo kot vodila za:

- a. delovanje posameznih svetovalcev in sprejemanje njihovih odločitev;
- b. načrtovanje politik in storitev organizacij, odgovornih za VKO;
- c. obveščanje javnosti o pričakovanih standardih in pri strokovnem ravnanju;
- d. oblikovanje meril za evalvacijo na naslednjih področjih: samoocenjevanje, medkolegialno ocenjevanje in supervizija, s ciljem zagotoviti standarde kakovosti pri izvajanju storitev;
- e. zagotavljanje organizacijske podpore za strokovni razvoj.

Etične smernice določajo bistvene elemente ter zelene cilje etičnega vedenja in na tak način spodbujajo strokovni in etični razvoj članov IAEVG, kar je glavni namen smernic. Smernice ne morejo nasloviti čisto vseh možnih etičnih dilem, vprašanj ali konfliktov, s katerimi se člani IAEVG soočajo v svojih nacionalnih ali kulturnih okoljih. Uporabljamo jih lahko tudi kot vodilo za oblikovanje prilagojenih regionalnih oziroma nacionalnih etičnih smernic.

Etičné smernice

Etične odgovornosti svetovalca do stranke

“Bodi prijazen,
kajti vsakdo,
ki ga srečaš,
bije svoj
trdi boj.”

- Sokrat

1. Upoštevanje celostnih potreb strank

Člani IAEVG upoštevajo celostne potrebe strank (t.j. celoto njihovih izobraževalnih, poklicnih, osebnih in socialnih potreb), saj se le-te med seboj prepletajo in sovplivajo na proces vodenja kariere v času izobraževanja, usposabljanja, izbora poklica in dela. Člani IAEVG krepijo zmožnost strank, da v celoti izkoristijo storitev, in po potrebi poiščejo dodatne vire in storitve, vključno z drugimi ustreznimi strokovnjaki, da bi zadostili potrebam strank.¹

2. Spoštovanje dostojanstva stranke

Člani IAEVG se zavežejo k spoštovanju dostojanstva vsakega posameznika, ki mu nudijo storitve karierni orientacije. Ta obveza vključuje spoštovanje pravice stranke, da sprejema samostojne odločitve, prevzema odgovornost za sprejete izbire, je aktivna pri vodenju svojega razvoja in ji je zagotovljena pravica do varovanja zaupnosti. Vendar pa je v primerih, ko imajo stranke družbeno nesprejemljiva stališča, ki ogrožajo njih same ali druge, morda potrebno, da strokovnjak izpostavi svoje lastne poklicne vrednote in nakaže potrebo po upoštevanju družbenih dogovorov. Člani so odgovorni ravnati v skladu z zakoni in s politikami, ki se nanašajo na pravice strank in omejitve zaupnosti.

¹ Cilj te smernice je preprečiti, da bi svetovalci obravnavali le en izoliran problem stranke, na primer oceno sposobnosti ali postopek prijave za vpis na višjo stopnjo izobraževanja. Tak pristop namreč vodi v preveliko razdrobljenost služb in njihovo slabšo učinkovitost, saj svetovalci v takem primeru ne upoštevajo celovitosti strankine situacije. Primeri iz prakse kažejo, da to smernico nekateri razumejo tako, da morajo zagotavljati vse vrste pomoči. To v praksi ni mogoče, saj nobena organizacija ni specializirana za vse vrste storitev. Celovit pristop pomeni, da svetovalci obravnavajo stranko kot celoto, da ugotovijo njene različne potrebe. Pri nekaterih potrebah lahko pomagajo sami, v drugih primerih pa stranke napotijo k drugim svetovalcem oz. službam. Tak pristop je tudi v skladu z dvema drugima usmeritvama teh smernic, s smernico št. 8 (Obveščanje o kompetencah članov IAEVG) in št. 9. (Izvajanje aktivnosti za katere je član usposobljen).

3. Spoštovanje strankinih vrednot

Člani IAEVG se zavedajo lastnih vrednot in stališč, vendar stremijo k spoštovanju svetovnih nazorov svojih strank. Upoštevajo strankine odločitve, vrednote, življenjski slog, načrte in prepričanja. Člani strankam ne vsiljujejo lastnih osebnih vrednot ali družbenih vrednot in se vzdržijo zavestnega vplivanja na odločitve, ki bi bile v nasprotju s strankinim pogledom na svet. Še zlasti odklanjajo vse vrste stereotipizacije in diskriminacije, na primer rasizem, seksizem, razlikovanje glede starosti, družbenega razreda in podobnega ter delujejo proaktivno, da bi presegli kakršnekoli ovire, ki bi strankam onemogočale dostop do smiselnega in izpolnjujočega izobraževanja ter zaposlovanja.

4. Zagotavljanje preglednosti in zaupnosti

Člani IAEVG seznanjajo stranke, pisno ali ustno, o:

- namenih, ciljih, tehnikah, politikah in etičnih smernicah, na podlagi katerih jim je zagotovljena vseživljenjska karierna orientacija;
- o pogojih in okoliščinah, v okviru katerih se lahko posvetujejo še z drugimi strokovnjaki in
- o zakonskih in političnih omejitvah, ki se nanašajo na način zagotavljanja storitev.

Pri tem člani upoštevajo omejitve zaupnosti pri delu z mladoletniki in drugimi ranljivimi osebami. S stranko se je treba pogovoriti o vseh morebitnih omejitvah zaupnosti še pred pričetkom oziroma nadaljevanjem postopka, z namenom zagotovitve korektnega položaja in podpore stranki, da se lahko ta samostojno odloči o lastnem odzivu na takšne omejitve in o nadaljnjem sodelovanju. Razkritje zaupnih informacij običajno zahteva izrecno privolitev stranke, ki jo je treba upoštevati v luči morebitne povzročitve škode za stranko ali druge osebe.

5. Izogibanje navzkrižju interesov

Člani IAEVG se izogibajo navzkrižju interesov, ki bi lahko ogrozilo koristi oziroma najugodnejši izid za njihove stranke. Do takih situacij lahko pride, kadar se člani istočasno ukvarjajo s kariernim svetovanjem za stranke in delujejo kot predstavniki plačljivih agencij za zaposlovanje ali posredniki organizacij za izobraževanje in usposabljanje. Kadar obstaja možnost², da bi lahko prišlo do navzkrižja interesov, morajo člani to stranki čim prej sporočiti, po možnosti še pred začetkom opravljanja storitev.

6. Ustrezno in prilagojeno informiranje

Člani IAEVG pri izboru in uporabi orodij³ za ugotavljanje in ocenjevanje lastnosti strank uporabljajo ustrezne strokovne standarde, ki vključujejo kulturno specifičnost in relevantnost postopkov ocenjevanja. Strankam zagotovijo razlago vsebine, namenov in rezultatov testiranj v jeziku, ki je strankam razumljiv. Člani se zavedajo, da novo nastajajoče tehnike (t.j. orodja za ocenjevanje in programi karierne orientacije, ki jih podpira informacijsko-komunikacijska tehnologija - IKT) in nova okolja za posredovanje storitev (t.j. orientacija in svetovanje na daljavo), zahtevajo predhodno usposabljanje in stalno spremljanje strokovne literature.

2 Možnosti, da bi prišlo do navzkrižja interesov, je danes več kot v preteklosti. To je posledica večjega števila zasebnih izvajalcev na področju zaposlovanja in izobraževanja, ki lahko pri informiranju in svetovanju napotujejo v lastne programe, saj imajo za to ekonomski interes. Ta možnost je večja tudi zato, ker je na tem področju vse večja konkurenca.

3 Vprašalniki, testi itd.

7. Upoštevanje usmeritev za uporabo IKT pri VKO

Člani IAEVG strankam predstavljajo koristi novih tehnik, predvsem tistih, ki so empirično validirane. To se nanaša tudi na uporabo IKT in/ali družbenih medijev, katerih koristi jamčijo raziskave ali evalvacije. Na tak način strankam zagotovijo relevantne informacije, na osnovi katerih bodo sprejele odločitve, katera orodja oz. storitve uporabiti in kako. Člani zagotovijo, da je uporaba tehnologije in/ali družbenih medijev oziroma drugih tehnik primerna za potrebe posamezne stranke, da stranka razume uporabo tehnike ali procesa⁴ in da sta ji zagotovljena spremljanje in podpora vse do konca procesa, če ju potrebuje. Člani IAEVG se zavedajo posebnega vpliva, ki ga imata IKT in vseživljenjska karierna orientacija na daljavo na vprašanja, kot so podajanje informiranega soglasja, omejitve zaupnosti, varnost podatkov, preverjanje identitete, spletno ustrahovanje, strokovne omejitve in dokumentiranje. Člani se zavzemajo, da bi informacije, ki so posredovane z uporabo novih tehnologij, bile vedno nediskriminatorne, ažurne in točne. Zavzemajo se tudi, da bi stranke iz slabše ali nezadostno zastopanih družbenih skupin imele enakopraven dostop do virov, ki so dostopni preko novih tehnologij in/ali družbenih medijev.

4 Na tak način dosežemo, da stranka razume celoten proces obravnave, saj je od tega odvisna kakovost in učinkovitost karierne orientacije. O tem govori Smernica 11 Medresorskih smernic VKO (ZRZS, 2015: "Uporabnik ima na voljo jasne in razumljive informacije, na podlagi katerih se oblikujejo jasna pričakovanja o dejavnosti in storitvah.")

8. Korektna strokovna predstavitev

Člani IAEVG pri predstavljanju svojih strokovnih kompetenc, usposobljenosti in izkušenj posameznim strankam in organizacijam, ki jim nudijo svetovanje, zagotavljajo jasne, točne in relevantne informacije, ki ne vsebujejo zavajajočih, varljivih ali zmotnih navedb ali gradiv.⁵

9. Ustrezna usposobljenost

V praksi člani IAEVG delujejo v okviru področja karierne orientacije, za katerega so ustrezno usposobljeni in imajo izkušnje. Člani IAEVG napotijo stranke k drugim ustreznim strokovnjakom, kadar jim sami ne morejo nuditi strokovne pomoči ali ne morejo zagotoviti nadaljevanja te pomoči, ali kadar zahtevane storitve presegajo naloge, za katere je član IAEVG usposobljen.

10. Prioriteta je korist stranke

Člani IAEVG, ki delajo kot zasebniki, pri svojem delu zagotavljajo preglednost plačil svojega strokovnega dela in stroškov drugih storitev, npr. ocenjevalnih materialov. Člani cene svojih storitev oblikujejo tako, da so za stranke sprejemljive, po potrebi pa jih napotijo na drugo ustrezno in dostopno službo. Pri opravljanju samostojnih storitev člani spoštujejo intelektualno lastnino, blagovne znamke in registrirane pravice o uporabi gradiva za komercialne namene. Odgovornost strokovnjakov je, da delujejo le v okviru delovnega področja, za katerega so ustrezno usposobljeni. Zaslužek ne sme biti prioriteta.

⁵ Ta usmeritev svetovalce in druge zaposlene na področju karierne orientacije tudi zavezuje, da ne promovirajo storitev, za katere niso ustrezno usposobljeni. Nekatere aktivnosti v karierni orientaciji lahko izvajajo tudi zaposleni, ki nimajo kvalifikacije za kariernega svetovalca (na primer organiziranje obiskov učencev v podjetjih, informativne sestanke ali delavnice ipd.), ne morejo pa izvajati kariernega svetovanja ali testiranj, za katera nimajo ustreznih usposabljanj. V Sloveniji je interpretacija te smernice bolj zapletena, saj nimamo kvalifikacije za karierno orientacijo, iz katere izhaja za katere naloge je potrebna kvalifikacija.

11. Družbena odgovornost

Člani IAEVG izkazujejo družbeno odgovornost za povečanje dostopa do storitev karierne orientacije in do zagotavljanja strokovnih storitev, ki so relevantne in koristne. V skrbi za družbeno pravičnost si člani prizadevajo zagotavljati uporabnikom enake možnosti v karierni orientaciji. To vključuje obravnavo brez osebnih predsodkov, upoštevanje drugačnosti glede družbenega razreda, izobrazbe, starosti, spola, rasne/etnične pripadnosti, verskega prepričanja, sposobnosti, spolne usmerjenosti in kombinacij teh dimenzij.

12. Aktivno zavzemanje za enakost in proti vsem oblikam nasilja

Člani IAEVG se izogibajo vsem oblikam družbenih praks, ki omogočajo zatiranje in neenakost, npr. diskriminaciji. S strankami in ciljnimi skupinami redno, aktivno in neposredno sodelujejo. V njihovem imenu in v njihovo dobro se ukvarjajo z družbenimi in strukturnimi neenakostmi v sistemih izobraževanja in zaposlovanja.

Sodelovanje z drugimi strokovnjaki in vodji

“Tisti,
ki vedo,
naredijo.
Tisti, ki
razumejo,
učijo.”

- Aristotel

1. Proaktivno sodelovanje

Člani IAEVG proaktivno razvijajo in ohranjajo dobro sodelovanje s svojimi strokovnimi sodelavci in vodji, da bi pripomogli k zagotavljanju optimalnih storitev karierne orientacije.

2. Medsebojno obveščanje o pomembnih vidikih zagotavljanja VKO

Člani IAEVG obveščajo strokovne sodelavce in svoje vodje o pomembnih vidikih zagotavljanja karierne orientacije, npr. o smernicah glede varovanja zaupnosti in zasebnosti.

3. Medsebojno informiranje o potrebah ciljnih skupin, s ciljem izboljšanja storitev

Člani IAEVG zagotavljajo strokovnim sodelavcem in vodjem natančne, objektivne, jedrnate in relevantne informacije o potrebah posameznikov in ciljnih skupin, pri čemer spoštujejo načelo zaupnosti. Člani prav tako zagotavljajo podatke, uporabne za evalvacijo in ugotavljanje rezultatov storitev karierne orientacije.

4. Udejanjanje etičnih smernic

Člani IAEVG sodelujejo s strokovnimi sodelavci pri udejanjanju etičnih smernic v postopkih in praksah njihovih delovnih okolij. Če pride do pomislekov glede etičnosti ravnanja strokovnih sodelavcev, ne glede na to, ali so ti člani IAEVG ali ne, se mora vsak član o teh pomislekih posvetovati s sodelavcem ali uporabiti druge razpoložljive institucionalne možnosti, kot so npr. posvet z vodji služb, z regijskimi ali nacionalni združenji za karierno orientacijo, da odpravijo dileme in preprečijo morebitno škodo za stranke ali javnost.

5. Aktivno razreševanje etičnih dilem

Člani IAEVG se morajo, kadar se pojavijo etične dileme, zapno posvetovati s strokovnim združenjem ali s sodelavci in sporno vprašanje razjasniti ali razviti strategijo za odpravo okoliščin, ki so težavo povzročile. Če to ni mogoče, se morajo člani nemudoma obrniti na generalnega sekretarja IAEVG glede pojasnila, nasveta ali začetka preiskave profesionalne etike.

Sodelovanje
z vlado, lokalno
skupnostjo,
s strokovnimi
združenji in
z delodajalci

“Dobra dejanja
nas krepijo
in spodbujajo
dobra dejanja
drugih.”

- Platon

1. Poznavanje politik

Člani IAEVG se stalno seznanjajo z veljavnimi in relevantnimi nacionalnimi ter regionalnimi politikami glede izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja in družbene vključenosti, ki predstavljajo okvir njihovega dela.

2. Proaktivno povezovanje z lokalno skupnostjo

Zveza IAEVG spodbuja svoje člane, da se proaktivno povezujejo s starši in predstavniki lokalnih skupnosti, ki imajo pomemben vpliv na karijerne izbire in dostop do storitev karijerne orientacije.

3. Sodelovanje z oblikovalci politik, zakonodajalci in odločevalci

Člani IAEVG prepoznavajo potrebe uporabnikov in javnosti z namenom presejanja strukturnih in družbenih ovir pri zagotavljanju dostopa do ustreznih, pravočasnih in družbeno pravičnih storitev. S svojim znanjem si prizadevajo za etično opravljanje storitev karijerne orientacije in soustvarjanje politik, ki so pomembne za dobrobit strank, in sicer v sodelovanju z oblikovalci politik, zakonodajalci, in/ali vodstvi pristojnih služb iz javno in zasebno financiranih organizacij.

4. Utemeljeno strokovno stališče do neustreznih politik

Člani IAEVG poudarjajo, da vseživljenjska karierna orientacija obsega več kot le posredovanje informacij in/ali dejavnosti posredovanja zaposlitve. Člani kot posamezniki in kot člani strokovnih združenj zavzamejo stališče proti politikam, ki predstavljajo ovire za stranke in javnost, službam, ki izvajajo karierno orientacijo, pa omejujejo možnosti, da bi zagotavljale visoko kakovostne storitve.

5. Sodelovanje v strokovnih združenjih

Člani IAEVG podpirajo svoja strokovna združenja v prizadevanjih, da bi obveščali pristojne službe, zakonodajalce, člane drugih organizacij in javnost glede usposobljenosti kompetentnih izvajalcev karijerne orientacije.

6. Sodelovanje z delodajalci

Člani IAEVG povabijo delodajalce k sodelovanju pri razvoju delovnih mest, pri katerih se vlaga v stalno izobraževanje in usposabljanje, goji spoštljive in varne delovne pogoje in spodbuja karierni razvoj zaposlenih. Razumejo potrebo delodajalcev po fleksibilnosti, a tudi potrebo zaposlenih, da delajo v pogojih, kjer sta jim zagotovljena varnost in delo, ki jih izpolnjuje.⁶

⁶ V originalu gre za izraz "meaningful work". Različne opredelitve tega koncepta ga povezujejo po eni strani s posameznikovimi interesi, talenti, vrednotami, po drugi strani pa z vlogo, s plačo in z življenjskim stilom, ki ga delo omogoča.

Odgovornost do teorije in raziskav

“Nič ni trajnega,
razen sprememb.”

- Heraklit

1. Varovanje osebnih podatkov

Člani IAEVG sodelujejo pri raziskavah in poročajo o izsledkih raziskav v skladu z uveljavljenimi etičnimi in znanstvenimi standardi v izobraževalnih in psiholoških raziskovalnih praksah. Kadar se podatki strank uporabljajo za statistične, evalvacijske, oziroma raziskovalne namene ali za namene načrtovanja programov, člani IAEVG poskrbijo za varovanje podatkov posameznih strank in pridobijo njihova soglasja za uporabo osebnih podatkov.

2. Sodelovanje z raziskovalci

Člani IAEVG s svojim znanjem ozaveščajo raziskovalce/teoretike o uporabnosti teorije pri delu s strankami in ciljnim skupinami. Svoje znanje lahko uporabljajo tudi za obveščanje raziskovalcev, ki raziskujejo, kako izboljšati življenjske razmere strank in ciljnih skupin.

3. Seznanjanje z namenom raziskav

Člani IAEVG si prizadevajo, da se raziskave izvajajo tako, da so sodelujoči posamezniki, skupine in zaposleni v organizacijah seznanjeni z namenom raziskav in možnimi načini uporabe rezultatov.

4. Širjenje in uporaba v raziskavah pridobljenega znanja

Člani IAEVG uporabljajo rezultate raziskav za izboljšave na področju karierne orientacije in jih delijo s svojimi sodelavci in strokovnimi združenji, z odločevalci, organizacijami in javnostjo.

Odgovornost za profesionalno učenje in razvoj

“Dajte mi
oporno točko
ter dovolj
dolga vzvod
in premaknil
bom svet.”

- Arhimed

1. Usposobljenost za VKO

Člani IAEVG pridobijo izhodiščno znanje in usposobljenost za karierno orientacijo⁷ ter so vključeni v proces stalnega strokovnega učenja in razvoja, da so ustrezno usposobljeni in kompetentni praktiki.

2. Krepitev profesionalnega razvoja

Člani IAEVG aktivno iščejo priložnosti za krepitev svojega profesionalnega razvoja. Sodelujejo v mrežah, ki vplivajo na vsebine in vire, namenjene strokovnemu razvoju.

3. Refleksija

Člani IAEVG v svojih praksah odražajo humanistična načela, ki so podlaga za etično ravnanje, prav tako pa svojo pozornost posvečajo spreminjajočim se družbenim in političnim kontekstom, ki z etičnega vidika vplivajo na prakso. Razmisleki o tem lahko vključujejo vprašanja in razprave o naravi našega dela:

- Kdo so naše stranke (študenti, starši, delavci, delodajalci, družba kot celota) in katera etična vprašanja so pomembna v teh razmerjih?
- Kako se različne oblike intervencij (svetovanje posameznikom, skupinsko delo, tehnološko podprti programi in posvetovanje z vodstvom v imenu delavcev) razlikujejo glede etičnih vprašanj?
- Kako lahko vseživljenjska karierna orientacija etično odgovori na globalne napetosti med ekonomskimi in okoljskimi problemi pri delu in na delovnih mestih strank?

⁷ V Sloveniji trenutno še nimamo izobraževalnega programa, ki bi zagotavljal kvalifikacijo za vseživljenjsko karierno orientacijo.

- Kako se lahko praktiki odzovejo na vprašanja enakosti, družbene pravičnosti in trajnosti karier?
- Kakšna je naša vloga pri podpori posameznikom in družinam, ob hkratnem podpiranju vzdržnosti sistemov in ekonomskih družbenih struktur?

4. Strokovno odzivanje na potrebe raznolikih uporabnikov

Člani IAEVG so odgovorni za spremljanje in ohranjanje svojih strokovnih kompetenc ter zmožnosti, da nudijo ustrezne storitve raznolikim uporabnikom. Pri tem upoštevajo različne kulturne okoliščine posameznikov, učinkovito rabo sodobnih ocenjevalnih postopkov, teorije, intervencijske tehnike, tehnologijo in družbene medije. Člani IAEVG sledijo inovacijam in trendom v lokalnih in globalnih okvirih karierne orientacije, pri čemer se zavzemajo za odpravo družbenih neenakosti.

5. Vključevanje v supervizijo

Člani IAEVG se v skladu z možnostmi vključujejo v supervizijo, preko katere širijo svoje znanje in razvijajo spretnosti, potrebne za učinkovito izpolnjevanje svojih profesionalnih odgovornosti ter postavljanje ciljev za vseživljenjsko učenje. Medkolegialna supervizija se spodbuja tudi v državah in okoljih, kjer formalni pogoji izvajanja supervizije niso urejeni. Zveza IAEVG spodbuja člane, da omogočijo svojim sodelavcem supervizijsko in posvetovalno znanje.

Člani IAEVG se lahko glede vsebin etičnih smernic sklicujejo tudi na spodaj navedene dokumente, ki so dostopni na spletni strani IAEVG:

<https://iaevg.com/>

- Izjava o poslanstvu IAEVG
- Etični standardi IAEVG, izvirna različica, 1995
- Pariška deklaracija IAEVG o izobraževalni in poklicni orientaciji 2001, september, 2001
- Light and Dark Times - The Value of Career Guidance in an Economic Crisis, Jyväskylä, Finska, 5. junij 2009
- IAEVG Communiqué on Social Justice in Educational and Career Guidance and Counselling, Montpellier, Francija, september 2013
- IAEVG Communiqué on Educational and Career Guidance for Displaced Migrants Tsukuba, Japonska, september 2015
- Kompetence izvajalca izobraževalne in poklicne orientacije (EVGP)

Dodatni dokumenti:

- Splošna deklaracija o človekovih pravicah, <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>
- Agenda ZN za trajnostni razvoj do leta 2030, http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E
- Mednarodna delovna organizacija, Agenda o dostojnem delu, <http://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang-en/index.htm>

Etične smernice IAEVG
slovenska izdaja

IAEVG Ethical Guidelines
naslov izvirnika

prevedli in uredili:
člani projekta Razvoj storitev VKO in nadaljnja krepitev
Nacionalne koordinacijske točke za VKO

oblikovanje: Jernej Kežar

fotografije: Unsplash.com (Levi Meir Clancy, Mika,
Marit de Wal, Mikhail Villegas, Wilhelm Gunkel)

izdal: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
Ljubljana, april 2021

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

Univerza v Ljubljani

CPI
CENTER RS ZA
POKLICNO
IZOBRAŽEVANJE

DROS
DRUŠTVO ZA KARIERNO
ORIENTACIJO SLOVENIJE

Javni štipendijski, razvojni,
invalidski in preživninski
sklad Republike Slovenije

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

ŠR
Štata za ravnateljstvo

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

